

НАЛАЛ ШӨҮРӘТ

— ЖАЗЫЧЫ СӨЗҮ

Е Л-ОБА гаршысында үз агардан көржин әмәкдән, ахтарышларла, гәләбә севинчләрн илә долу олан бешиллинин тарихи күнләрндән сонра өлкәмизин мухталиф милләтләрнин төмсил дән минләрлә коммунист—Фәһлә вә көлхөзү, зијалы вә сәнәткар јенә дө Москваја, Сов.ИКП-нин нөвбәти гурултајына топлашыр. Коммунист Партијасынын јорудмәс төрәниүмүсү, халг шаирмиз Сүләјман Рүстәмн дедији кими:

Минанын нефәснлә әрнјр дағларла гар,
Гышын оғлан чағымда
Кмәләјр илә баһар,
Фәһлә, көлхөзү, алиш,
Шаир, рессам, бәстәнәр,
Шанлы зәһмәт ордусу,
Гурултајдадыр бу күн,
Бөјүк сәнәт ордусу
Гурултајдадыр бу күн.

Өлкә коммунистләрнин алк мәчлисндә һәмишә олдуғу кими, чохмилләтлн совет әдәбијатынын, «сәнәт ордусу» да ләјагәтлә төмсил едилр: миллјнарла охучу-нун севимлис олан көркәм-ли сөз усталары беш ил эриндә әдәбијатымызын газамдығы јүксәк наилјјәтләр һаггында, әсил иләм мәнбә-ји олан һәјатымызын парлаг һәгигәтләрнин, јүксәлиш вә проблемләрнин ачдығы јени јарадычылыг үфүгләри бәрә-дә гурултаја һесабат верәчәк-ләр.

Гурултаја һазырлыг дөврүндә өлкәмизин бүтүн әмәк-чиләри јени бешиллик вә үмумијәтлә, 1990-чы илә гә-дәр олан дөврдә халг тәсәр-үфатынын инкишафынын Әсас истигамәтләри ләјһәси-нин кениш музакирә етдиләр. Чохтиражлы гәзәтләрдән тут-муш маркәзи гәзәт вә жур-наллара гәдәр—мәтбуат сә-һифәләрндә минләрлә әмәк адамы чыхыш едиб нечә-нечә дәрјли тәклиф ирәли сурду. Сәдә зәһмәт адамларынын јазыларында бүтүн өлкәнин тәлејинә чавабдәһликдән до-ған гијмәтли, һәјати мулаһи-зәләр вар иди. Тәбнидр кн, бүтүн бунар диггәтлә көтүр-гәј едиләчәк вә гурултајын ишиндә, гәрә вә гәтнамәләр-индә өз әксини талачағдыр.

Көркәмли шаирмиз Наби Хәзри халгымызын газанды-ғы наилјјәтләрнин мә’насы-ны, чошгун руһ јүксәклији-нин көкләрини поетик диллә көзәл ифадә едилр:

Мөрдүк зәфәрләрн кош гәдәмнин,
Берекәт әкиадир һалал гәдәмнә,
Һалал әлләр бичди һалал зәминн,
Вәтән гуруләнди һалал черәклә.

Ачылды тарланын һалал шырымы,
Үчалды дағлар һалал пәмбыгын,
Һалал шәјнәләрн һалал салхымы,
Чөкди ширәсинн ана торпагын.

Севиндик достларн тәнтәнәсиндә —
Јүксәтди адымн һүнәр инсанын,
Мәлди гита-гита јөр күресимдән,
Елләр тәбрикинә Азәрбајчанын!

Азәрбајчан халгы сөзүн һәгиги мә’насында сон он илдә инкишаф, тәрәтти јол-ларына инамла ајаг гојмуш-ду. Белә бир фәкт үрәјимиз-зи фәрәһ, ифтихар һисси илә долдурур кн, бу илләрдә адыгмызы адымларын ма-һијәти бөүкдүр. Догузу-чү вә олуначу бешилликлә-рим бүтүн илләрнин гырмы-зыбәрајлы етмишич — сөз-ләрнин дәмәк вә јазмаг чох асандыр. Лакин белә бөүк

наилјјәтин әлләрнин сыхмаг көржин вә иләмлы әмәјин, милјон үрәји ејни аһәнк ү-стүндә көкләјә билмәјин, Азәр-бајчан Коммунист Партијасы-нын күтләләрн күчүнү, гү-вәсини, бөүк бачарыгла сә-фәрбәријә алмасынын вә ән башлычасы Сов.ИКП МК-нын, шәхсән Л. И. Брежнев јолдашын халгымыза көстәр-дији аталыг гајгысынын сәј-синдә мүмкүн олмушдур.

Фәрәһлидр кн, бешиллик-ләр өз гәләбәләрнин әзәмә-ти илә бир-биринә бәнзәмә-дини кими, азы-азры илләр дә, зәһмәткеш адамларын ај-лары, һәфтәләри, күнләри дә гәләбә мүждәләри илә бир-бириндән јахшы мә’надә фәргләнмишдир.

Тәбнәтин шылтаглыглары-на бөјүн әмәјән, шахталы күнләрдән, гызмар чағлар-

дан горхуб чәкинмәјән Азәр-бајчан кәндлиси, бу илыг нә-фәсли гыш күнләрндә Мос-кванын гајнар һәјатыны, Кремл саатынын саф үрәк дө-јүнтүләринә бәнзәјән аһәнки-нин һәјәчанла изләјир, гурул-тајын совет халгы гаршысын-да ачагағы кениш үфүгләри ајдын көрүр.

Белә бир кош күндә, доғ-ма Коммунист Партијасынын XXVI гурултајынын ачылды-ғы бир вахтада шаир кими сөз дәмәк мәнә дә нәсиб ол-дуғуна көрә бир нечә кәлмә дә әдәбијат вә инчәсәнәти-мизин масилсиз тәрәттиги һаггында данышмаг истәји-рәм.

Совет әдәбијатынын, о чүмлөдән Азәрбајчан әдәби-јатынын мүасир мәнзәрәси халг һәјатынын бүтүн сәһә-ләрини әкс еләтдирир, гурул-тајларарасы дөврдә өлкәдә баш вермиш дәјишикликләри, әлбәттә, даһа чох мә’нәви-психоложи аспентдә, лакин бөүк инандырычылыгла, кон-крет деталларла ачыб көстә-рир. Буна көрә дә илк анда јада дүшән вә ја дүшмәнә бүтүн фәктләри бир кәнарә гојуб, елә мэдәни һәјатымы-зда баш верән һадисәләрин беш иллик мәнзәрәсини көз өнүмә көтәрсән, наилјјәтлә-римизин үмуми миғасы, әһә-мијјәти ајдын олар... Онлар-ча јени, ири һәчмли бәди и-әсәр: Москвада, гардаш рес-публикаларда, харичи өлкә-ләрдә бұрахылан Азәрбајчан әдәбијаты нүмунәләри, сөз сәнәтнмизин кечмиши вә бу күнүнә даир гијмәтли тәдғи-ғат китаблары—бунарлын һамысында республикамызда һәкм сурән јүксәк ичтиман-сијасы руһ јүксәклијинин, бу вә ја дикәр шәкилдә әкс-сә-дасы вардыр.

Классик әдәбијатымызын, о чүмлөдән, даһи Низами Кәнчәвинин бәди ирсинин нәшри, өјрәнилмәси вә тәб-лигинә, сөз усталарымызын јубиләләринин јүксәк сәви-јәдә кечирилмәси вә хәйрә-ләрнин әбәдләшдирилмәси-

нә Азәрбајчан КП МК-нын бөүк гајгысы бу илләрнин мэдәни һәјатынын башлыча әләмәти олмушдур. Әлмәз Нәсминин Бақыја «гонар көлмәси», гардаш республи-каларда, харичи өлкәләрдә кечирилән Азәрбајчан әдә-бијаты вә инчәсәнәти күнлә-ри, Бақыда Низами рајону-нун јарадылмасы, Хагани Ширваннин јубиләјинә һә-зырлыг ишләри... Бүтүн бу-лар вә онларча дикәр фәкт өтән беш илдә республикамы-зын ичтиман һәјатында әдә-бијатын нечә мүһүм рол ој-надығыны бир даһа хатырла-дыр.

Онунчу бешиллик һәр ча-һәтдән бәһрәли олмушдур. Халг јазычымыз Сүләјман Рәһимовун, халг шаирләри-миз Сүләјман Рүстәм вә Рәсул Рәанын синәләринә Гызыл Улдуз да бу илләрдә гонмушдур, онлар Социалст Әмәји Гәһрәманы кими шә-рәфли ада ләјиг көрүлмүш-ләр...

Әдәби һәјатымызда мүһүм һадисә олан «Јазычы» нә-ријјаты да гурултајларарасы дөврүн «өвләдыдыр». Бир нечә ил эриндә нәшријјат өз дәсти-хәттини мүәјјәнләш-диришидр, инди әдәбијат вә инчәсәнәтнмизин, нәшри вә тәблиғи сәһәсиндә дәрјли ишләр көрүр...

Өтән бешиллин ән көрүм-лү әдәби һадисәләриндән би-р дә јазычыларын ичтиман һәјата даһа јахындан бағ-ланмаларыдыр.

Бу бахымдан, Азәрбајчан КП МК-нын кечирдији тәд-бирләрә јазычыларын чәлб олунмасы, өтән бешилликдә гәләм сәһибләрнин һәјата јахынлашмалары — букунүн гуручулуг һавасыны, әмәкчи-ләрнин арзу вә истәкәрини даһа јахшы дүмәләрә күч-лү тәкан верән амилләрдән иди. Сов.ИКП МК Сијаси Бүросу үзвлүјүнә нами-зәд, Азәрбајчан КП МК-нын биринчи катби Бәјдәр Әли-зев јолдашын тәшәббусу илә кечирилән бу тәдбирләр рес-публикамызда партија илә әдәбијаттын сых бирлији вә јахынлыгыны әкс етдирән јени бир мәрһәлә сајыла би-ләр... Һәмин көрүшләрнин тә-сири илә јаранмыш вә ја өзүлү гојулмуш әсәрләри ха-тырлајанда бу тәшәббусун нә гәдәр мүдрикчәсинә вә узәгкөрәнликлә дүшүнүлдү-вә бир даһа дәриндән инә-нырыр.

Гурултај әрәфәсиндә ја-радычы зијалыларын Бақы зәһмәткешләринә һесабаты бешиллик әдәби-мэдәни һадисә-ләрнин сон аккорду олду.

Әслиндә, евимиздә, иш ба-шында олсаг да биз һамымыз өзүмүзү гурултајын иштирак-чысы һесаб едилр вә сәси-мин гурултај нүмајәндәләр-инин сәсинә гатырыр... Би-лирик кн, Москвада Азәрбај-чанын әмәк зәфәрләриндән әтрафлы данышылачаг. Би-лирик кн, доғма Ленин пар-тијасынын кестәрдији јолла ирәлиләјән Азәрбајчан халгы он биринчи бешилликдә чох әзәмәтли наилјјәтләр гәза-начаг, өз шәһрәтинн даһа да артырачағдыр.

Сабир РҮСТӘМХАНЛЫ.